

27.3.2025

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2025)

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa.

EK:n näkemykset tiiviisti

- **EK pääosin kannattaa hallituksen esitystä ja edellyttää sen ripeää toimeenpanoa liitännäislakeineen**
- **EK esittää tarkennuksia lakiin Lupa- ja valvontavirastosta**
- **EK esittää tarkennuksia ympäristönsuojelu- ja vesilakiin koskien yleisen edun valvontayksikön toimivaltaa**
- **EK edellyttää, että elinvoimakeskukset ovat uudistuksen myötä yrityspalveluiden ytimessä**

Hallituksen esitys ja sujuva investointiluvitus

EK kannattaa hallituksen esitystä, jonka tavoitteena on varmistaa ympäristöllisten lupamenettelyjen nykyistä sujuvampi, nopeampi ja ennakoitavampi toteutuminen. EK katsoo, että keskeisten valtion ympäristötehtävien yhdistäminen samaan, valtakunnallisen toimivallan omaavaan Lupa- ja valvontavirastoon ja samanaikaisesti toteutettavat, menettelyjä koskevat lainsäädäntömuutokset mahdollistavat hallitusohjelman tavoitteen – investointiluvituksesta Suomelle kilpailuetu – toteutumisen.

EK pitää tärkeänä, että valtion aluehallinnon uudistamista tukevat ja sujuvammat menettelyt mahdollistavat lakiesitykset lähetetään eduskunnan käsittelyyn mahdollisimman pian, jotta luvitusuudistus voi kokonaisuutena astua voimaan alkuvuodesta 2026.

EK huomauttaa, että ympäristötehtävien jako Lupa- ja valvontavirastoon sekä Elinvoimakeskuksiin ei täysin toteuta yhden luukun periaatteen toimeenpanoa. Uudistuksen toimeenpano ratkaisee, kuinka hyvin lupamenettelyjen sujuvoittaminen tosiasiasa onnistuu.

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

27.3.2025

EK toteaa nykytilan osalta, että investointiluvituksen sujuvoittamistoi-
mille on kiireellinen tarve. Vihreän siirtymän dataikkunassa Suomeen
suunnattujen investointiaikomuksien arvo on EK:n keräämän tiedon
mukaan noin 290 MRD euroa. Investointihankkeita on lukumäärältään
yli 950 kpl. Hankkeita on tähän mennessä käynnistetty vajaan 18 MRD
euron edestä. Suomella on eurooppalaisittain vahva kilpailuetu tuottaa
päästötöntä sähköä. Suunnittelussa olevat vihreän siirtymän hankkeet
ovat pääosin uusiutuvan sähkön tuotantoinvestointeja, mutta niiden to-
teutuminen edellyttää nykyistä vahvempaa näkymää myös sähkön ku-
lutuksen lisääntymiseen eli erityisesti sähköä käyttävien teollisten in-
vestointien toteutumista.

Siirtymä vähähiiliseen yhteiskuntaan toteutuu investointipäätös kerral-
laan. Kysymys on monenlaisista ja eri suuruisista hankkeista eri teolli-
suudenaloilla: tuuli- ja aurinkovoimaa, akku- ja kaivosteollisuutta, ener-
giavarastoja, lämpöpumppuja, vetylaitoksia, hiilidioksidin talteenottoa ja
niin edelleen. Osa hankkeista on uusia ja osa olemassa olevan toimin-
nan muutoksia. Hanketyypin mukaan eri toiminnot edellyttävät erilaisia
maankäyttöratkaisuja ja ympäristöllisiä lupia. Keskeistä on valittu sijain-
tipaikka ja toiminnan luonne.

Selvyyden vuoksi EK toteaa, että valtion aluehallinnon uudistaminen
palvelee toki kaikkia investointihankkeita Suomessa. Selkeä kasvun
mahdollisuus on kuitenkin nähtävissä ennen kaikkea vähähiilisyyteen
perustuvissa investointisuunnitelmissa. Lupahakemusten määrän en-
nakoidaan kasvavan, mikäli Suomi kohdistuu yhä useamman vihreän
siirtymän investoinnin sijoituspaikaksi. Tällä hetkellä erityisesti YVA-
menettelyjen määrä on kasvussa, ja yhden luukun lakiesityksen mu-
kaan vuonna 2022 energiantuotanto ohitti jätehuollon yleisimpänä han-
ketyypinä. EK:n dataikkunan tietojen perusteella trendi tulee jatku-
maan myös tulevana vuosina.

Yleisen edun valvonnasta

Hallituksen esityksen mukaan Lupa- ja valvontavirastoon perustettaisiin
yleistä etua ympäristöä koskevassa päätöksenteossa ja muutoksen-
haussa valvova yksikkö. Yksiköllä olisi yleisen edun valvontatehtäväs-
sään itsenäinen ratkaisuvallta. Yksikön toiminta olisi järjestettävissä si-
ten, että sen riippumattomuus ja puolueettomuus näissä tehtävissä on
turvattu eikä yksikölle saa antaa sellaisia muita tehtäviä, jotka voivat
vaarantaa näiden tehtävien asianmukaisen hoitamisen ja riippumatto-
muuden.

Valittuun ratkaisuun on päädytty, koska ympäristöhallinnon viranomais-
rakenne muuttuu. Hallituksen esityksen mukaan viranomainen ei voi
hakea muutosta omaan päätökseensä, joten muutoksenhakuoikeu-
desta säätäminen edellyttää asiassa puhevaltaa käyttävän tahon

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

27.3.2025

järjestämistä muodollisesti asian ratkaisevasta viranomaisesta erilleen. Järjestelmä olisi uusi ja muutos viranomaisjärjestelmään.

EK suhtautuu esitykseen varauksellisesti. Kuten hallituksen esityksessä tuodaan ilmi, perustuslakivaliokunta ei ympäristölakien osalta ole kohdistanut epäilyksiä viranomaisen muutoksenhakuoikeuden tarpeellisuuteen yleensä. Viranomaisen omaan päätökseensä kohdistaman muutoksenhakuoikeuden on katsottu olevan omiaan heikentämään asian käsittelyn asianmukaisuutta sekä viranomaisen riittävään selvittämiseen ja valmisteluun liittyvää päätöksentekoa.

EK haluaa korostaa, että yleisen edun näkökulma on olennainen osa ympäristöllisiä lupamenettelyjä jo aineellisen lainsäädännön nojalla. Erillinen valvontayksikkö luo yleisen edun valvontaan erillisen tason, painavan yleisen edun näkökulmasta. Uutta rakennetta käyttöönottaessa on tärkeää, että toimivallan rajaukset ovat niin selkeitä kuin mahdollista.

Poikkeuksellisen järjestelyn vuoksi EK ehdottaa seuraavia muutoksia:

- **Laki Lupa- ja valvontavirastosta, ehdotettu 4 § 4 mom:**
  - lisätään lain kohtaan maininta, että yksikkö voi käyttää valvontaoikeuttaan vain virastossa käsiteltävänä olevissa asioissa
  - lain kohdan perusteluissa mainitaan, että yksikön valvontatehtävään ei kuulu vireillepano-oikeudet eivätkä aloite-oikeudet
  - päällekkäisyys aineellisen lainsäädännön kanssa varmistettava ja tarvittaessa poistettava
- **Ympäristönsuojelulaki, ehdotettu 191 §**
  - *Lupa- ja valvontaviraston yleisen edun valvontayksiköllä on oikeus valittaa Lupa- ja valvontaviraston tekemästä päätöksestä, jos se on tarpeen ympäristönsuojelun, luonnonsuojelun tai muun näihin rinnastettavan **painavan yleisen edun turvaamiseksi**, lain soveltamisalaan liittyvien merkittävien oikeuskysymysten ratkaisemiseksi tai lain soveltamiskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi.*
- **Vesilaki, 15 luku, ehdotettu 2 §**
  - *Muutosta Lupa- ja valvontaviraston päätökseen saa hakea myös virastossa yleistä etua valvova yksikkö, jos se on tarpeen ympäristönsuojelun, luonnonsuojelun tai muun näihin rinnastettavan yleisen edun turvaamiseksi tai lain soveltamiskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi **painavan yleisen edun turvaamiseksi**.*
  - Hallituksen esityksessä lienee virhe, lain kohdasta puuttuu perustelujen kohta 2), lisäksi puuttuu painavan yleisen edun määritelmä.

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

27.3.2025

Elinvoimakeskukset tulee asettaa yrityspalveluiden ytimeen

EK pitää tärkeänä, että valtiolla on aluehallinnon tasolla viranomainen, jolla on kyky luoda yhteistyötä eri viranomaisten välille sekä tarjota yrityksille kasvun ja kansainvälistymisen työkaluja.

Hallituksen esityksessä korostetaan, että TEM:n hallinnonalan yrityspalvelujen sisältö ei ole perusteiltaan muuttumassa tehtävien siirtyessä elinvoimakeskusten vastuulle vuoden 2026 alusta lukien. Samalla hallituksen esityksessä nostetaan esille, että Elinvoimakeskus luo yhteistyömenettelyt alueensa kuntien kanssa yrityspalveluissa niin, että sekä kuntien vastuulla olevan osaavan työvoiman tarjonnan ja yritysten tarpeiden kohtaanto toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla ja että eri toimijoiden tarjoamat palvelut muodostavat kullakin alueella tehokkaan palvelukokonaisuuden ml. alueellisen Team Finland –koordinaation osana uudistettavaa Team Finland -toimintaa. EK kiittää, että nämä näkökulmat on nostettu esille päivityksenä hallituksen esitysluonnoksen jälkeen.

EK katsoo, että yrityspalveluiden tulevaisuus nousee tai kaatuu pitkälti elinvoimakeskusten varassa. Niiden johtotähdeksi pitäisi kirjaimellisesti nostaa elinvoima ja sen vahvistaminen. Toisin sanoen **EK pitää tärkeänä, että elinvoimakeskuksista tehdään kasvu- ja kansainvälistymispalveluiden moottori, joka toimii valtakunnallisen ja kuntatason välissä.** Tämä on priorisoitava niiden tehtäväkentässä heijastuen voimakkaasti myöhemmin resurssien jakautumiseen.

Jatkovalmistelussa tulee kiteyttää, mihin elinvoimakeskuksia sitten käytännössä tarvitaan. Suomi kaipaa kipeästi uusia kasvu- ja vientiyrityksiä. EK katsoo, että elinvoimakeskuksille pitää rakentaa vahva rooli toimijana, joka auttaa yrityksiä pääsemään kiinni kaikkiin julkisiin yrityspalveluihin, kattaen niin vienninedistämisen, innovaatorahoituksen kuin muutkin kasvupalvelut.

EK pitää tärkeänä, että uudistamisessa otetaan huomioon myös muut hallituksen samanaikaiset uudistamishankkeet, kuten vienninedistämisen palveluiden järjestämiseen liittyvät uudistustoimet, sekä valmisteilla oleva Kasvuyrittäjyyden ohjelma (ns. Mittelstand-ohjelma). EK muistuttaa, että hallitus pyrkii vahvistamaan talouden ja viennin kivijalkaa sitoutumalla toimenpiteisiin, joilla tuplataan kasvuhakuisten keski suurten yrittäjävetoisten yritysten määrä vuoteen 2030 mennessä. Elinvoimakeskusten rooli tämän tavoitteen saavuttamisessa on keskeinen. Tämän lisäksi hallitusohjelmassa esitetään, että yrityspalveluiden päällekkäisyyksiä karsitaan ja vaikuttavuutta lisätään, sekä huolehditaan omistajanvaihdoksia helpottavasta palvelutarjonnasta. Suomen kasvukäännöksen syntyminen yrityksissä ja niille on kyettävä tarjoamaan laadukas yrityspalveluiden kokonaisuus.

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

27.3.2025

Yrityspalveluiden palveluketju saumattomaksi

EK korostaa tarvetta varmistaa, että hallituksen esitys pyrkii varmistamaan yrityspalveluiden palveluketjun saumattoman toiminnan maakunnista maailmalle. Hallituksen esitys jättää vielä kertomatta, miten uudet muodostettavat elinvoimakeskukset eroavat vanhasta järjestelmästä ja luovat jatkossa nimenomaan uudenlaisia sujuvia palveluita (ns. maakunnista maailmalle) yhteistyössä esimerkiksi kuntien, työllisyysalueiden ja valtakunnallisten Team Finland-toimijoiden kesken. Palveluketjua on tärkeää suunnitella asiakkaan asemasta katsoen.

Suomessa on parhaillaan käynnissä kolme suuren mittaluokan hallinto-uudistusta, jotka kaikki koskevat yrityksille tarjottavia palveluita: vienninedistämisen Team Finland -uudistus, valtion aluehallintouudistus ja TE-palvelu-uudistus. EK katsoo, että ihanteellisesti nämä kolme uudistusta tuottaisivat kokonaisvaltaisen ja saumattoman palvelupolun, joka vauhdittaisi yritysten kasvua, uudistumista ja kansainvälistymistä. EK katsoo, että tämä tavoitetilä on kuitenkin karkaamassa, koska uudistuksia on valmisteltu erillisinä siiloina irrallaan toisistaan. Ulkoministeriö on valmistellut Team Finland -uudistusta ja valtiovarainministeriö valtion aluehallintouudistusta. Kunnat ja työllisyysalueet puolestaan vievät eteenpäin työ- ja elinkeinoministeriön vetämää työvoimapalveluiden uudistusta.

EK pitää huolestuttavana, että huomio on kohdistunut suurilta osin näissä erilliskokonaisuudistuksissa hallintorakenteisiin ja henkilöstösiirtoihin, kun fokuksen pitäisi olla palveluissa ja niiden kehittämisessä. Tilannetta pohjusti viime hallituskaudella päätös, kun työvoima- ja elinkeinopalvelu-uudistuksessa jätettiin käytännössä elinkeinopuolen uudistus täysin toteuttamatta.

Vuoden 2025 alussa aloittaneiden 45 työllisyysalueen resurssit kuluvat suurelta osin työvoimapalveluiden järjestämiseen. Iso kysymys on, missä määrin kunnat sitten pystyvät hoitamaan vastuutaan yritysten alkuvaiheen elinkeinopalveluista ja auttamaan yrityksiä tuloksekkaasti kasvuun ja kansainvälistymiseen. Työvoimapalveluiden osalta työnantajapalvelut ovat vain yksi tärkeä osa yrityspalvelukokonaisuudessa. Tämän epävarmuuden takia esitämme, että työllisyysalueiden toiminnasta on tehtävä vuonna 2026 väliarviointi ja varauduttava tarvittaessa korjausliikkeisiin paikallisten yrityspalveluiden turvaamiseksi.

Jotta yrityksille kyetään tarjoamaan se kaikkien peräänkuuluttama katkeamaton palveluketju maakunnista maailmalle, tulee elinvoimakeskusten roolia tarkastella suhteessa myös työllisyysalueilla tapahtuvaan toimintaan päällekkäisyyksien välttämiseksi. EK katsoo, että elinvoimakeskusten vastuutehtävää pitää tarkastella suhteessa alueellisten

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

27.3.2025

elinkeinoyhtiöiden sekä kauppakamareiden ja yrittäjäyhdistysten toimintaan, jotka panostavat ansiokkaasti palveluprosessin alkupäähän.

Tulevassa hallintorakenteessa tarvitaan ennen kaikkea onnistunutta yhteispeliä, koordinaatiota ja työnjakoa. Sen osalta nyt on käsillä viimeiset hetket saada kokonaisuus haltuun. EK vaatii, että näiden kolmen erillään valmistellun hallintoreformin (Team Finland-uudistus, valtion aluehallintouudistus, TE-palvelu-uudistus) yhteensovittamiselle määriteltäisiin selkeä johtovastuu. Nyt tulee ratkaista, kuka katsoo kokonaisuuden perään.

Elinvoimakeskusten rooli TKI-toiminnassa

EK näkee T&K-suunnitelman lähtökohdan eli yhteistyön Suomen keskeisimpänä menestystekijänä. Suomen menestyminen perustuu huippuosaamiseen ja yhteistyöhön. EK korostaa, että suunnitelman tulee olla kansallinen ja kansalliseen tilannekuvaan perustuva. Järjestelmämme tunnistettu heikkous on ollut pirstaleisuus ja kokonaisuuden johtaminen. Tästä näkökulmasta **elinvoimakeskuksille ehdotettua tehtävää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoittajana on arvioitava kriittisesti**. Riski siitä, että alueelliset intressit ohittavat kansallisen intressin on relevantti. Suomen kilpailijat ovat rajojen ulkopuolella, ei niiden sisäpuolella. Kilpailukyky on kansallinen tehtävä ja sen tulee koskea koko maata, mitä tukee rahoituksen tuleminen kansalliselta rahoittajalta. Elinvoimakeskusten rooli pk-yritysten T&K-toimintojen aktivoijana on toki kannatettava.

T&K-suunnitelman tulee tunnistaa ja kytkeytyä kansallisesti keskeisiin muihin strategioihin, joilla edistetään Suomen kilpailukykyä, hyvinvointia ja tuottavuutta. Esimerkkinä tästä on hallitusohjelmassa kirjattu tavoite kaksinkertaistaa kasvuhakuisten yrittäjävetoisten Mittelstand-yritysten määrä vuoteen 2030 mennessä.

Lisäksi EK toteaa, että kansallinen menestyminen TKI-toiminnassa on aina elinvoimakeskuksen erillisten toimien summa. Paras keino vaikuttaa oman elinvoimakeskuksen alueella toimivien yritysten ja oppilaitosten menestymiseen on varmistaa asiakkaille toimiva palvelupolku, jossa turvataan kasvun edellytykset sekä investointimahdollisuudet. Se taas onnistuu luomalla TKI-rahoituksen osalta toimivat yhteistyötavat kansallisten rahoittajien kuten Business Finlandin ja Suomen Akatemian kanssa. Päätöksenteko on molemmilla paikkariippumatonta ja digitaalista. TKI-politiikka ei onnistu yksin vaan tarvitsee tuekseen myös muuta tiede-, osaamis- ja elinkeinopoliittista kokonaiskoordinointia (ml. sujuvat lupaprosessit) ja päätöksentekoa. Elinvoimakeskuksittain on edullisempaa kohdentaa resurssit toimivan kokonaisuuden varmistamiseen kuin kansallisesti toimivan päällekkäisen rahoitusprosessin ja hankearvioinnin pyörittämiseen. Se on vaikuttavin tapa varmistaa kunkin elinvoimakeskuksen hyvä tulevaisuus.

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

27.3.2025

Vaikutukset julkiseen talouteen ja kansantalouteen

Esityksessä arvioidaan, että elinvoimakeskusten toimintojen ja esimerkiksi rahoitusprosessien kehittämällä voidaan lisätä tehokkuutta ja vastata osaltaan valtion tuottavuusohjelman tavoitteisiin keskipitkällä aikavälillä. EK pitää tavoitetta tärkeänä. Lisäksi elinvoimakeskusten rahoitusprosessien kehittämisen kautta tulee pyrkiä parantamaan systemaattisesti niiden jakamien yritystukien vaikuttavuutta ja kokonaistaloudellista hyötyä.

Hallituksen esityksen myötä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset muuttuvat elinvoimakeskuksiksi, jolla ei arvioida olevan suoria kansantaloudellisia vaikutuksia. **EK katsoo, että elinvoimakeskusten tehtäväkentän huomioon ottaen, yritysten kasvun ja kansainvälistymisen lisäämisellä on haettava myönteistä vaikutusta kansantalouteen.** EK pitää erikoislaatuisena, että Suomessa toteutetaan laaja hallinnollinen uudistus, jonka vaikuttavuus ei lähde muiden tavoitteiden ohella kasvun tukemisesta, erityisesti kun sen kohteena ovat vieläpä yrityspalveluiden järjestäminen. Tämä kertoo Suomen kehittämishaasteiden syvyydestä. **EK muistuttaa hallitusohjelman tavoitteista, joissa tavoitteena on karsia yrityspalveluiden päällekkäisyyksiä ja lisätä niiden vaikuttavuutta, sekä samalla pyrkimyksen huolehtia omistajanvaihdoksia helpottavasta palvelutarjonnasta – joilla on molemmilla toivottavasti taloudellisia vaikutuksia sekä julkiseen talouteen että kansantalouteen.**

Viimeisimpien tilastojen mukaan Suomessa on 78 000 työnantajayritystä, joista EK:n arvion mukaan jopa 13 500 on tällä hetkellä omistajanvaihdostilanteessa. Toimintakelpoisten yritysten omistajanvaihdoksissa onnistuminen on nimittäin yksi keskeisistä edellytyksistä, jotta edellä mainittuun elinvoimakeskusten tehtäväkokonaisuuteen sisältyviin muihin teemoihin kuten kasvuun, innovaatioihin ja kansainvälistymiseen saadaan uutta vauhtia. Erityisesti tarvetta on yritysten kehittämispalveluille, joilla edistetään yritysten luovutus- ja myyntikuntoa yhteistyössä yksityisten ja julkisten toimijoiden kanssa.

EK edellyttää, että eduskunta kiinnittää tähän erityistä huomiota ja ohjaa aluehallinnon uudistamisen toimeenpanoa siten, että elinvoimakeskusten rooli yritysten kasvun mahdollistajana toteutuu.

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

27.3.2025

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Minna Ojanperä
Johtava asiantuntija
Vihreä kasvu

Tuomas Ylitalo
Asiantuntija
Yrittäjyys